

A CD-ROM-ra vett adatbázisok diadalútja és könyvtári használata

A Task Force Pro Libra kiadó által 1991-ben publikált CD-ROM adatbázis-katalógus mindössze 1552 tételből állt. Ezzel szemben az 1998. évi Multimedia and CD-ROM Directory már 28 ezer ilyen adatbázist ismer. A könyvtárak gyarapítóit az interneten elérhető adatbázisok – mondjuk így – hidegen hagyják, de az előfizetéssel beszerzendők az általuk keltett „bőségzavarral” annál inkább próbára teszik a „könyvtári pénztárcákat”.

Lengyelországban a nemzeti könyvtár vezette „könyvtári Minerva” szerint az ország 5500 könyvtárában mindössze 1200 CD-ROM adatbázis található (ami összesen 700 cím). Az előfizetett címek közül csupán tizenvalahány található meg több könyvtárban. Mindez tanúsítja: e téren az ország könyvtárai „hiánygazdálkodást” kénytelenek folytatni. (Pontosabban szólva: e téren is.)

A „szegények leleményessége” folytán újabban több könyvtár társul közös CD-ROM-rendelésre és -használatra. Ilyen Katowicében a Sziléziai Könyvtár, az Egyetemi Könyvtár és a Közgazdasági Akadémiai Könyvtár szövetkezése, valamint a varsói Fővárosi Könyvtár kezdeményezte és menedzselte CD-ROMWAN-társulás, amelyben kilenc könyvtár vesz részt, köztük két vidéki (krakkói és bydgoszczyi) műszaki felsőoktatási könyvtár.

Ha az adatbázisokat jellegük szerint, azaz a szerint vesszük, hogy bibliográfiaiak, forrásokat tartalmazók vagy tájékoztató jellegűek-e, a könyvtá-

rakban leggyakrabban a bibliográfiaiak fordulnak elő, ám ez nem jelenti, hogy a másik két kategória nincs bennük képviselve, mint azt a Lengyelországban legnépszerűbb adatbázisok alábbi felsorolása is dokumentálja:

- *nemzeti bibliográfia és repertórium* (elvéve más „nagynemzeti” bibliográfiák és repertóriumok is),
- *Medline*,
- *LEX* (lengyel jogszabályi adatbázis),
- a *Lengyel Tudományos Könyvkiadó (PWN) multimedialis enciklopédiája*,
- az *élelmiszeripar információs rendszere*,
- a *PWN lengyel nyelvi szótára*,
- az egyházi könyvtárszövetség, a *FIDES katalógusa*,
- *ISSN Compact*,
- *Természettudományi lexikon*.

A Lengyel Nemzeti Könyvtár (Biblioteka Narodowa) jelenleg 16 CD-ROM adatbázist tesz közzé. Ebből 12 bibliográfiai, 2 forrásközlő, 2 tájékoztató jellegű (Biblos – a ottani „könyvtári Minerva” és az ISBN). Azt tervezik, hogy CD-ROM-on is megjelenítik a könyvtár teljes állományát (kb. 300 ezer egységet) tükröző és az interneten már látható katalógust.

/SADOWSKA, Jadwiga: *Jakie bazy danych w bibliotekach?* = *Poradnik Bibliotekarza*, 6. sz. 2000. p. 6–8./

(Futala Tibor)

Könyvtári konfliktológia. Érdemes-e külön tantárgyként oktatni a felsőfokú szakképzés keretében?

A 90-es években a könyvvel és a könyvtárral kapcsolatban olyan ismeretágak szereztek maguknak létjogosultságot, mondhatni: életteret, mint az olvasáslélektan és szociológia, a könyvszociológia, a könyvtári menedzsment és információs marketing, könyvtári ellátás- és szabadidőtan stb. A könyvtártudomány és a konfliktológia érintkezési határán éppen mostanában vagyunk tanúi a *könyvtári konfliktológia* kialakulásának. E diszciplína konfliktusoktól terhes jelenünkre vezetheti vizsgálatait és megszületését.

Egy Urál-vidéki könyvtárakban végzett felmérés arról tanúskodik, hogy a könyvtárosok 80, az olvasók 40%-a tartja a könyvtárakat konfliktusokkal fertőzött színhelyeknek. A könyvtárosok szerint a konfliktusok 60%-a az olvasók tapintatlan viselkedése, 20-20%-a pedig az olvasók jelleme, illetve nem megfelelő hangvétele következtében generálódik.

Míg az oroszországi és külföldi szakirodalom a 90-es évek közepéig a könyvtári kommunikáción belül foglalkozott a könyvtári konfliktológiával, addig az